

วรรณคดีไทยในสังคมเพลงลูกทุ่ง Thai Literature in the Luk Krung Music Society

วัฒน์ บุณย์จับ¹ นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ² สมชัย ศรีนอก³

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{1,2,3}

Wattana Boonjub¹ Niwes Wonhsuwan² Somchai Srinok³

Department Teaching Social Studies, Faculty of Education

Mahachulalongkornrajavidyalaya University^{1,2,3}

E-mail : bjwattana@gmail.com

บทคัดย่อ

เพลงลูกกรุงมีต้นกำเนิดจากเพลงไทยสากลตั้งแต่ พ.ศ. 2546 และได้รับการจำแนกออกเป็นเพลงลูกกรุงและลูกทุ่งใน พ.ศ. 2507 ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีไทยกับเพลงลูกกรุงปรากฏในสี่ลักษณะ ได้แก่ (1) การนำเนื้อหาจากวรรณคดีมาใช้โดยตรง (2) การปรับเปลี่ยน เพิ่มหรือตัดถ้อยคำบางส่วน (3) การขยายความจากบางตอนของวรรณคดี และ (4) การแต่งเนื้อเพลงใหม่โดยได้รับแรงบันดาลใจจากวรรณคดี วรรณคดีที่ถูกนำมาใช้มากที่สุดคือ อิเหนา พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ส่วนเนื้อหาสำคัญที่ได้รับความนิยมในการสร้างสรรค์เพลงลูกกรุงคือเรื่องของความรัก

คำสำคัญ : วรรณคดีไทย, สังคม, เพลงลูกกรุง

Abstract

Phleng Luk Krung (Urban Thai Songs) originated from Thai popular music in 1903 and was formally distinguished from luk thung (rural songs) in 1964. The relationship between Thai literature and luk krung songs appears in four main forms: (1) direct adoption of literary content (2) modification through addition or omission of words (3) elaboration of selected passages and (4) newly composed lyrics inspired by literary themes. The most frequently adapted work is Inao, the royal composition of King Rama II (Phra Phutthaloetla Naphalai), and love being the predominant theme incorporated into luk krung songs.

Keywords: Thai literature, society, luk krung songs

1. บทนำ

“เพลงลูกกรุง” เป็นเพลงซึ่งมีที่มาจากเพลงไทยสากลซึ่งมีจุดเริ่มต้นมาแต่ พ.ศ. 2446 โดยเมื่อแรกกำเนิดเพลงไทยสากลขึ้นนั้น ยังไม่มีการแบ่งประเภทของเพลง ด้วยพิจารณาเพียงว่าเป็นเพลงที่แต่งโดยการใช้โน้ตแบบสากล ไม่ใช่แบบดนตรีไทยดังที่เคยนิยมกันมา เพียงแต่ในสังคมคนเพลงในยุคนั้นมักเรียกแนวการขับร้องและบรรเลงเพลงของนักร้อง เช่น ชรินทร์ นันทนาคร, สุเทพ วงศ์กำแหง, สวลี ผกาพันธุ์ ฯลฯ ว่าเป็น

“เพลงผู้ดี” แต่หากเป็นแนวขับร้องและบรรเลงเพลงของนักร้องอีกลักษณะหนึ่ง เช่น คำรณ สัมบุญณานนท์, สมยศ ทัศนพันธ์ ฯลฯ จะถูกเรียกว่า “เพลงตลาด” และเพลงตลาดดังกล่าว จำนง รังสิกุล กล่าวว่า ได้มีชื่อเรียกโดยเฉพาะว่า “เพลงลูกทุ่ง” เมื่อสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม ผลิตรายการชื่อ “เพลงลูกทุ่ง” ออกอากาศ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ.2507 เพื่อให้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Country Music” และด้วยเหตุที่มีคำว่า “เพลงลูกทุ่ง” เกิดขึ้นนี้เอง จึงมีการขนานนามเพลงไทยสากลแบบ “เพลงผู้ดี” ที่เคยร้องกันมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 7 ว่า “เพลงลูกกรุง” ไปโดยปริยาย

เชื่อว่าผู้ที่ได้รับฟังเพลงไทยสากลในปัจจุบัน เพียงแต่ได้ยินวิธีการขับร้องเพลงของนักร้องก็สามารถแยกแยะได้ว่าเป็นเพลงลูกทุ่งหรือลูกกรุง เพราะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน นับแต่เนื้อร้องและกลวิธีการใช้เสียง สำหรับการแต่งเนื้อร้องเพลงลูกกรุงนั้น นักแต่งเพลงส่วนใหญ่มักแต่งโดยยึดรูปแบบเหมือนการประพันธ์ร้อยกรอง นั่นคือ มีสัมผัสเพื่อให้เกิดความไพเราะและง่ายต่อการจดจำ โดยเฉพาะกลอนจะเป็นลักษณะที่พบมากที่สุด ซึ่งเนื้อหาจะมีหลากหลาย อาทิ ปลูกใจให้รักชาติ ประเพณีเทศกาล ชมความงาม ความรัก ความผิดหวัง ให้คติธรรมสอนใจ ตลอดถึงการสะท้อนสังคม แต่ในบทความนี้จะเน้นนำเสนอถึงวิธีการที่สังคมผู้แต่งเนื้อร้องเพลงไทยลูกกรุงนำเนื้อหาสาระจากวรรณคดีไทยมาการประพันธ์เป็นเนื้อร้องของเพลงลูกกรุงเป็นสำคัญ ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่าวรรณคดีไทยมีความสัมพันธ์กับเนื้อร้องเพลงไทยสากลประเภทลูกกรุงเป็นอย่างมาก อย่างน้อยก็มีเพลงลูกกรุงไม่น้อยกว่า 68 เพลงที่ได้รับอิทธิพลทางด้านเนื้อหาหรือความคิดมาจากวรรณคดีไทย โดยที่ความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถแยกออกได้เป็น 4 ลักษณะ ได้แก่

1. เพลงลูกกรุงที่นำเนื้อหาจากวรรณคดีไทยโดยมิได้ดัดแปลงถ้อยคำเดิม
2. เพลงลูกกรุงที่นำเนื้อหาจากวรรณคดีไทย แต่มีการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำเดิมบางคำ มิเช่นนั้นก็มีการเพิ่มหรือตัดคำบางคำ
3. เพลงลูกกรุงที่นำเนื้อหาของวรรณคดีไทยบางส่วนแล้วมาแต่งขยายหรือเพิ่มเนื้อความขึ้น
4. เพลงลูกกรุงที่แต่งเนื้อขึ้นใหม่ โดยได้แนวความคิดหรือแรงบันดาลใจมาจากวรรณคดีไทย

2. เพลงลูกกรุงที่นำเนื้อหาจากวรรณคดีไทยโดยมิได้ดัดแปลงถ้อยคำเดิม

เนื้อร้องเพลงลูกกรุงประเภทนี้ ผู้แต่งจะนำเนื้อหาจากวรรณคดีไทยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมิได้เปลี่ยนถ้อยคำใด ๆ ทั้งสิ้น แล้วนำไปใส่ทำนองเพลง ซึ่งอารมณ์ของเพลงมีทั้งที่เกี่ยวกับความรัก ความโศกเศร้า แฉกน่าสับสน และขบขัน ตัวอย่างเช่น

เพลงความรัก

นำเนื้อหาจากวรรณคดีไทย เรื่อง “เวนิสวานิช” พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นเพลงอารมณ์รัก มีเนื้อหาในเชิงฝากรัก สารที่นำมาทำเป็นเนื้อร้องมาจากตอนที่บัสซานิโยจะเสี่ยงทายเลือกหีบที่มีภาพนางปอร์เซียอยู่ในนั้น มีความดังนี้

ความเอ๋ยความรัก	เริ่มสมัครขั้นต้น ณ หนไหน
เริ่มเพาะเหมาะกลางหว่างหัวใจ	หรือเริ่มในสมอตรงจงดี
แรกจะเกิดเป็นไฉนใครรู้บ้าง	อย่าอำพรางตอบสำนวนให้ควรที่
ใครถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงรดี	ผู้ใดมีคำตอบขอบใจเอ๋ย
ตอบเอ๋ยตอบถ้อย	เกิดเมื่อเห็นน้องน้อยอย่าสงสัย

ตาประสบตารักสมัครไซรั
แต่ถ้าแม่สายใจไม่สมัคร
ได้แต่ชวนเพื่อนยามาพร้อมกัน

เหมือนหนึ่งให้อาหารสำราญครัน
เหมือนฆ่ารักเสียแต่เกิดยอมอาสญ
ร้องรำพันสงสารรักหนักหนาเอย

3. เพลงลูกกรุงที่นำเนื้อหามาจากวรรณคดีไทย แต่เปลี่ยนแปลงถ้อยคำบางคำ มิเช่นนั้นก็มีการเพิ่มหรือตัดคำบางคำ

การแต่งเนื้อเพลงลักษณะนี้ แบ่งย่อยออกได้เป็น 2 แบบ คือ

2.1 นำเนื้อหามาจากวรรณคดีไทยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2.2 นำเนื้อหามาจากวรรณคดีไทยสองเรื่อง

ตัวอย่างเพลงที่นำเนื้อหามาจากวรรณคดีไทยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

เพลงคำมั่นสัญญา

นำเนื้อหามาจากวรรณคดีไทย เรื่อง “พระอภัยมณี” ของสุนทรภู่ ตอนพระอภัยมณีให้คำมั่นสัญญารักแก่นางละเวงว่าจะรักนางตลอดไปและจะขอติดตามนางไปทุกชาติ มีความดังนี้

วรรณคดี	เพลง
ถึงม้วยดินสิ้นฟ้ามหาสมุทร ไม่สิ้นสุดความรักสมัครสมาน แม้อยู่ในใต้ฟ้าสุธาธาร ขอพบพานพิศวาสไม่คลาดคลา แม่เนื้อเย็นเป็นห้วงมหรณพ พี่ขอพบศรีสวัสดิ์เป็นมัจฉา แม่เป็นบัวตัวพี่เป็นภุมรา เชยผกาโกสุมปทุมทอง เจ้าเป็นถ้ำอำไพขอให้พี่ เป็นราชสีห์สมสู่เป็นคู่สอง จะติดตามทราบนงนวลละออง เป็นคู่ครองพิศวาสทุกชาติไป	ถึงม้วยดินสิ้นฟ้ามหาสมุทร ไม่สิ้นสุดความรักสมัครสมาน แม้อยู่ในใต้หล้าสุธาธาร ขอพบพานพิศวาสไม่คลาดคลา แม่เนื้อเย็นเป็นห้วงมหรณพ พี่ขอพบศรีสวัสดิ์เป็นมัจฉา แม่เป็นบัวตัวพี่เป็นภุมรา เชยผกาโกสุมปทุมทอง แม่เป็นถ้ำอำไพใครเป็นหงส์ จะร่อนลงลึงสู่เป็นคู่สอง ขอติดตามทราบนงนวลละออง เป็นคู่ครองพิศวาสทุกชาติไป

เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำในเพลงตัวอย่างนี้ จะเห็นว่ามี การเปลี่ยนรูปคำแล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ เช่น เปลี่ยน “ฟ้า” ซึ่งมีเสียงวรรณยุกต์ตรี เป็น “หล้า” ทำให้เสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนเป็นเสียงโท หรือเปลี่ยนคำว่า “แม่” เป็น “แม่” ก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์จากโทไปเป็นตรี ส่วนการเปลี่ยนจาก “มหรณพ” เป็น “มหรณพ” ถือเป็นการลดพยางค์จาก 4 พยางค์เป็น 3 พยางค์ ทั้งมีการเปลี่ยนแปลงความจาก “เป็นราชสีห์สมสู่เป็นคู่สอง” เป็น “จะร่อนลงลึงสู่เป็นคู่สอง” เพื่อให้เหมาะกับทำนองเพลงด้วย

ตัวอย่างเพลงที่นำเนื้อหาจากวรรณคดีไทยสองเรื่อง

เพลงน้ำใจน้ำค้าง

เนื้อเพลงตอนต้นนำความมาจากนิทานคำกลอน เรื่อง “จันทะโครบ” ของสุนทรภู่ ตอนที่พระจันทะโครบบริภาษนางโมราที่ใช้ชายชู้มาฆ่าสามีของตนเอง จึงเปรียบเทียบของหญิงว่าไม่มีความมั่นคงเหมือนกับน้ำค้างที่ในยามดึกดูเหมือนจะเต็มแทนน้ำได้ แต่เมื่อต้องแสงอาทิตย์ในยามเช้าหยาดน้ำค้างก็กลับเหือดแห้งหายไป เนื้อเพลงตอนท้ายนำความมาจาก “นิราศพระบาท” ของสุนทรภู่ ตอนเดินทางถึงเกาะราชคราม โดยสุนทรภู่เปรียบเทียบคนกับคลองที่แยกออกเป็นสองทาง มีความดังนี้

วรรณคดี	เพลง
(จันทะโครบ) อารมณ์นางเหมือนน้ำค้างที่รุ่มพฤษ เมื่อยามดึกดั่งจะรองออกเต็มได้ ครั้นรุ่งแสงสุริยฉายก็หายไป มาเห็นใจเสียเมื่อใจจะขาดรอน (นิราศพระบาท) โอ้กระแสน้ำเดียวที่เดียวหนอ มาเกิดก่อเกาะถนัดสัดหน้า ต้องแยกคลองออกเป็นสองทางคงคา นี้ฤคนจะมีน้ำเป็นสองใจ	น้ำใจนางเหมือนน้ำค้างในรุ่มพฤษ เมื่อยามดึกดั่งจะรองออกเต็มได้ ครั้นยามรุ่งสุริยฉายก็หายไป โอ้หนอใจเลื่อนไปไม่คืนมา เหมือนกระแสน้ำเดียวที่เดียวหนอ มาเกิดก่อเกาะถนัดสัดหน้า ต้องแยกคลองออกเป็นสองทางคงคา นี้หรือคนจะมีน้ำเป็นสองใจ

เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำในเพลงตัวอย่างนี้ จะเห็นว่ามีการเปลี่ยนรูปคำแล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ เช่น เปลี่ยน “ฤ” ซึ่งมีเสียงวรรณยุกต์สามัญ เป็น “หรือ” ทำให้เสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนเป็นเสียงตรี หรือเปลี่ยนคำว่า “ดั่ง” เป็น “ดั่ง” ก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์จากสามัญไปเป็นเอก ส่วนการเปลี่ยนแปลงความจาก “รุ่งแสง” เป็น “ยามรุ่ง” เพื่อให้เหมาะกับทำนองเพลง ทั้งมีการเปลี่ยนความจาก “มาเห็นใจเสียเมื่อใจจะขาดรอน” เป็น “โอ้หนอใจเลื่อนไปไม่คืนมา” เพื่อให้มีการรับส่งสัมผัสนอกระหว่างบทถูกต้องตามข้อบังคับสำคัญในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอน

4. เพลงลูกกรุงที่นำเนื้อหาของวรรณคดีไทยบางส่วนแล้วมาแต่งขยายหรือเพิ่มความขึ้น การแต่งเนื้อเพลงลักษณะนี้ แบ่งย่อยออกได้เป็น 2 แบบ คือ

1. นำเนื้อหาจากวรรณคดีไทยโดยมิได้เปลี่ยนแปลงข้อความเดิม แล้วนำมาแต่งเนื้อเพิ่มขึ้น
2. นำเนื้อหาจากวรรณคดีไทยแต่นำมาเปลี่ยน เพิ่ม หรือตัดถ้อยคำบางคำ แล้วนำมาแต่งเนื้อเพิ่มขึ้น

ตัวอย่างเพลงที่นำเนื้อหาจากวรรณคดีไทยโดยมิได้เปลี่ยนแปลงข้อความเดิม แล้วนำมาแต่งเนื้อเพิ่มขึ้น

เพลงรักข้ามขอบฟ้า

เนื้อเพลงตอนต้นนำความมาจากโคลงบทหนึ่งใน “ประชุมโคลงโลกนิติ” พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร เนื้อความตอนต้นนำมานี้มีว่า คนที่รักกันแม้จะอยู่ห่างไกลก็เหมือนอยู่ใกล้กัน ส่วนคนที่เกลียดชังกันแม้อยู่ใกล้ก็เหมือนอยู่ไกลกัน เนื้อเพลงมีความ ดังนี้

วรรณคดี		เพลง	
รักกันอยู่ขอบฟ้า	เขาเขียว	รักกันอยู่ขอบฟ้า	เขาเขียว
เสมือนอยู่หอแห่งเดียว	ร่วมห้อง	เสมือนอยู่หอแห่งเดียว	ร่วมห้อง
ซังกันบ่แลเหลียว	ตาต่อ กันนา	ซังกันบ่แลเหลียว	ตาต่อ กันนา
เหมือนขอบฟ้ามาป้อง	ป่าไม้มาบัง	เหมือนขอบฟ้ามาป้อง	ป่าไม้มาบัง
		รักกันข้ามขอบฟ้า	ส่งใจมาแจ่มจีรัง
		เขาเขียวป่าเปลี่ยนบัง	ดังเสมือนห้องครองรักเดียว
		ซังกันผันพักตร์แล้ว	เนตรงามแพรวหรือแลเหลียว
		ไอ้ฟ้าป่าทิวเทียว	มาพรางให้ไกลจากกัน

ตัวอย่างเพลงที่นำเนื้อหามาจากวรรณคดีไทยแต่นำมาเปลี่ยน เพิ่ม หรือตัดถ้อยคำบางคำ แล้วนำมาแต่งเนื้อเพิ่มขึ้น

เพลงเกียรติศักดิ์ทหารเสือ

เนื้อเพลงตอนต้นนำความมาจาก “ภาษิตนักรบโบราณ” ซึ่งรวมอยู่ในสุภาษิตพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว บทที่นำมานี้มีเนื้อความเกี่ยวกับเกียรติของชายชาติทหาร มีความดังนี้

วรรณคดี		เพลง	
มโนมอบพระผู้	เสวยสวรรค	มโนมอบพระผู้	เสวยสวรรค
แขนมอบถวายทรงธรรม	เทิดหล้า	แขนมอบถวายทรงธรรม	เทิดหล้า
ดวงใจมอบเมียขวัญ	และแม่	ดวงใจมอบเมียขวัญ	และแม่
เกียรติศักดิ์รักของข้า	มอบไว้แก่ตัว	เกียรติศักดิ์รักข้า	มอบไว้แก่ตัว
		มโนมอบพระผู้	สถิตอยู่ยอดสวรรค
		แขนถวายให้ทรงธรรม	พระผ่านเฝ้าเจ้าชีวา
		ดวงใจให้ขวัญจิต	ยอดชีวิตและมารดา
		เกียรติศักดิ์รักของข้า	ชาติชายแท้แก่ตนเอง

เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำในเพลงตัวอย่างนี้ จะเห็นว่าการลดคำจาก “ของข้า” ซึ่งมี 2 พยางค์ เป็น “ข้า” ซึ่งมีพยางค์เดียว

5. เพลงลูกกรุงที่แต่งเนื้อขึ้นใหม่ โดยได้แนวความคิดหรือแรงบันดาลใจมาจากวรรณคดีไทย

การแต่งเนื้อเพลงลักษณะนี้ แบ่งย่อยออกได้เป็น 2 แบบ คือ

4.1 ได้แนวคิดมาจากวรรณคดีไทย โดยมีข้อความบางตอนในวรรณคดีเป็นเค้าโครง

4.2 ได้แรงบันดาลใจจากวรรณคดีไทยมาแต่งเป็นเนื้อเพลง

ตัวอย่างเพลงที่ได้แนวคิดมาจากวรรณคดีไทย โดยมีข้อความบางตอนในวรรณคดีเป็นเค้าโครง

เพลงรสถาล

ได้แนวคิดมาจาก เรื่อง “นิราศพระบาท” ของสุนทรภู่ ตอนที่ระหว่างเดินทางไปเห็นคนเก็บน้ำตาล จึงเปรียบคนเก็บน้ำตาลที่ต้องระมัดระวังไม่ให้ตกลงมาขณะขึ้นไปเก็บน้ำตาลบนต้นเหมือนกับคนที่ต้องการลิ้มรสหวานจากความรัก หากมีระวังคำพูดหลงแต่คำหวาน ก็อาจจะเจ็บอกไม่ต่างจากตกต้นตาลได้ เนื้อหาจึงมีลักษณะสอนใจให้คิด ความมีดังนี้

วรรณคดี	เพลง
เจ้าของตาลรักหวานขึ้นปิ่นต้น ระวังตนตีนมีระมัดมัน เหมือนคบคนคำหวานรำคาญครัน ถ้าปลั่งพลันเจ็บอกเหมือนตกตาล	เจ้าของตาลรสหวานขึ้นปิ่นต้น เพราะต้นต้นอยากลิ้มชิมรสหวาน ครันได้รสสดสาวจากจาวตาล ก็ซาบซ่านหวานซึ่งตรึงถึงทรวง ไหนจะยอมให้เจ้าหล่นลงเจ็บอก เพราะอยากกวักขึ้นลิ้มชิมของหวง อันรสถาลหวานละม้ายคล้ายพุ่มพวง พี่เจ็บทรวงซ้าอกเหมือนตกตาล

เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำในเพลงตัวอย่างนี้ จะเห็นว่าการเปลี่ยนความจากคำว่า “รัก” เป็น “รส” เพื่อให้ความเข้ากับเนื้อเพลงที่แต่งเติมขึ้นใหม่

เพลงที่ได้แรงบันดาลใจจากวรรณคดีไทยมาแต่งเป็นเนื้อเพลง

เนื้อร้องเพลงลูกกรุงประเภทนี้ ผู้ประพันธ์ล้วนได้แรงบันดาลใจมาจากวรรณคดีไทย โดยที่ต่างก็ได้รับแรงบันดาลใจมาจากวรรณคดีในแง่มุมที่แตกต่าง เช่น จากความงามของตัวละครเอกฝ่ายหญิง จากพฤติกรรมของตัวละคร จากความรักของตัวละคร จากการรำพึงรำพันถึงคนที่ตัวละครนั้นรัก จากการเสียดสีย้ออิฐฐานจากสื่อรัก จากสถานที่ที่ปรากฏในวรรณคดี ตัวอย่างเช่น

เพลงศกุนตลา

เนื้อเพลงเกิดจากแรงบันดาลใจที่ผู้ประพันธ์มีต่อความงามของตัวละครฝ่ายหญิงในเรื่อง “ศกุนตลา” พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นางศกุนตลาเป็นหญิงที่มีความงดงาม จนท้าวพวยยันต์ถึงกับขโมยโฉมของนางว่า

~ AA 37 ~

คูฝินวลละอองอ่อน	มะลิซ้อนดูดำไปหมดสิ้น
สองเนตรงามกว่ามฤคิน	นางนี้เป็นปิ่นโลกา
งามโอษฐ์ตั้งไปไม้อ่อน	งามกรดั่งลายเลขา
งามรูปเลอสรระขวัญฟ้า	งามยิ่งบุปผาแบ่งบาน
เนื้อเพลงสกุณฑลา จึงมีความดังนี้	
สกุณฑลา	นางฟ้าแมกฟ้าฤไฉน
เดินดินนางเดียวเปลี่ยวใจ	นางไม้แนบไม้มิได้ปาน
น้ำค้างค้างกลีบกุหลาบอ่อน	คือเนตรบังอรหยาดหวาน
โอษฐ์อ้อมพริ้มรัตนซัซवाल	เพลิงบุญอรุณกาลผ่านทรวง
สกุณฑลา	นางฟ้าแมกฟ้าจากสรวง
คลื่นสมุทรสุดถุ้ยไหวปวง	คือทรวงนางสะท้อนถอนใจ
ยอดมณีศรีศิลป์ปิ่นสรรพ	หล่อหลอมจอมขวัญผ่องใส
คือแก้วแพรวพร่างกระจ่างใจ	อาบไออมฤตนิรันดร์

เพลงอิเหนารำพึง

เนื้อเพลงเกิดจากแรงบันดาลใจที่ผู้ประพันธ์มีต่อการรำพึงรำพันของอิเหนาถึงความรักที่มีต่อนางบุชบา ใน บทพระราชนิพนธ์ เรื่อง “อิเหนา” ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เนื้อเพลงความมีดังนี้

รูปทรงวงพิกตรลักขณา	บุชบานารี
แม่งามเทียบเทวี	หญิงใดใครเปรียบไม่มี
โฉไลเลิศลักษณ์ลาวัณย์	สตรีศรีสุตา
สุดสรรค์พรรณนา	พริ้งเพริศเฉิดโฉมโนมพรรณ
งามพร้อมมารยาท	พิกตรปลั่งเหมือนดั่งจันทร์
เนตรเจ้างามเหลือเหมือนดั่งแม่มางเนื้อทราย	จะเยี่ยงค้อมาเทพิดาให้อาย
วิตกอกอิเหนา	เลิศพิลาสนวยนาดเยื้องกาย
รำพึงถึงบุชบา	เมื่อสบตาชายโฉมงามแม่อายขม้ายมา
โอ้ออดซิววันกลยา	ทุกวันเศร้าวิญญาน
เจ้าอย่าโกรธเคืองเลย	หลงรักหนักหนา
เสียแรงไฝฝั้นรัญจวน	ดวงอิหว่าเจ้าเอ๋ย
นวลน้องไม่เวทนา	บุชบานาเชย
แรงฤทธิ์พิศวาส	โฉมตรูเป็นคู่ชมเชย
ไอ้แม่รูปงามรักจริงยิ่งความเสียดาย	แม่เอ๋ยเคยเมตตา
น้อยบุญวาสนา	ห้วงอกพี่ซึ้งคร่ำครวญ
วิตกหัวกระบม	ง้องอนอ่อนวอนแก้วตา
	นางนุชบุชบากรุณาอย่าอาย
	ไม่สามารถตัดรักหักไม่คลาย
	พี่ไม่กลับกลายหมายปองรูปทองน้องชม
	ซ้ำอุราตรอมตรม
	ให้พี่ชมเถิดเอ๋ย

เพลงเสียงเทียน

เนื้อเพลงเกิดจากแรงบันดาลใจที่ผู้ประพันธ์มีต่อการเสียดยอริชฐานของนางบุษบา ซึ่งเป็นนางเอกในเรื่อง “อิเหนา” บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ตอนมะเดหวีพานางบุษบาไปไหว้พระปฏิมา แล้วให้นางบุษบาเสียดยอริชฐานว่าระหว่างอิเหนากับจรงกานั้นใครคือคู่ครองของนาง ซึ่งเนื้อความในบทพระราชนิพนธ์มีว่า

แล้วมีเสาวนียอันสุนทร
เจ้าอย่าขวยเงินสะเทินอาย
แม่นเจ้าจะได้ข้างไหนแน่
แม่นจะได้ข้างระตุจรงกา
แม่นจะได้ข้างอิเหนากุเรปัน
ให้เทียนจรงกาดับทันใด

๑ เมื่อนั้น

จึงทูลสนองพระชนนี
จะให้ว่าเหมือนคำพระมารดา
นางนึ่งขวยเงินสะเทินใจ

๑ เมื่อนั้น

กับสี่พี่เลี้ยงกัลยา
เราอยู่ด้วยกันแต่เท่านี้
จำแจ้งใจกล่าวพจมาน
จงตั้งจิตอริชฐานด้วยวาจา
อภิวันท์ปัญจรงค์ชลีกร

๑ เมื่อนั้น

จำเป็นกล่าวคำด้วยจำใจ

ตรัสสอนพระบุตรโณมฉาย
จงเสียดยอริชฐานด้วยวาจา
ให้ประจักษ์ทักแท้งหนักหนา
ให้เทียนฟีนานดับไป
ให้รัศมีเพลิงนั้นแจ่มใส
ขอให้เห็นประจักษ์บัดนี้
บุษบาประณตบทศรี
ลูกนี้อดสูเป็นพันไป
ลูกจะกล่าววาจาอะไรได้
อรไทบิดพลัวไปมา
องค์มะเดหวีเสนาหา
ปลอบนางบุษบายุพาพาล
ไม่มีใครมาในวิหาร
จึงจะได้แจ้งการที่เดือดร้อน
กัลยาจงฟังแม่สั่งสอน
ดวงสมรของแม่จงว่าไป
บุษบาบังคมประนมไหว้
ว่าไปตามคำพระมารดา

ส่วนเนื้อ “เพลงเสียงเทียน” ความมีดังนี้

อ้อองค์พุทธา
เทพประจำแสงเทียนฟ่งข้าฯ
ด้วยกุศลผลกรรม
ขอความปรารภนาของข้าฯ
มาตรแม่นรักข้าฯ
เทียนจงโชติชัชวาลย์
ถ้าหากรักของข้าฯ
แสงเทียนสุกใสจงดับ

ปฏิมาข้าฯ น้อมเศียร
เสียงเทียนวันทา
ขอจงโปรดนำให้สมอรุรา
สมดังสัจจาที่มุ่งไว้
ชื่นชมสุขสมสมาน
ดังคำอริชฐานทันใด
ถึงกาลอัปราสลายไป
ลับไปต่อหน้าบัดนี้เทอญ

6. สรุป

ผลจากการศึกษา พบว่า วรรณคดีไทยที่ผู้ประพันธ์เพลงในสังคมเพลงลูกกรุงนิยมนำมาปรับใช้เป็นเนื้อเพลงมากที่สุดคือเรื่อง “อิเหนา” พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ส่วนเนื้อหานำมาใช้มากที่สุดคือเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก โดยที่ความสัมพันธ์ของวรรณคดีไทยกับเพลงไทยลูกกรุงปรากฏใน 4 ลักษณะสำคัญ คือ

1. เพลงลูกกรุงที่นำเนื้อหามาจากวรรณคดีไทยโดยมิได้ดัดแปลงถ้อยคำเดิม
2. เพลงลูกกรุงที่นำเนื้อหามาจากวรรณคดีไทย แต่มีการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำเดิมบางคำ มิเช่นนั้นจะมีการเพิ่มหรือตัดคำบางคำ
3. เพลงลูกกรุงที่นำเนื้อหาของวรรณคดีไทยบางส่วนแล้วมาแต่งขยายหรือเพิ่มเนื้อความขึ้น
4. เพลงลูกกรุงที่แต่งเนื้อขึ้นใหม่ โดยได้แนวความคิดหรือแรงบันดาลใจมาจากวรรณคดีไทย

7. เอกสารอ้างอิง

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. (2514). *บทละครเรื่องอิเหนา*. พิมพ์ครั้งที่ 12. พระนคร : แพร่พิทยา.

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2501). *ศกุนตลา มัทนะพาธา ท้าวแสนปม*. พระนคร : ศิลปาบรรณาการ.

----- . (2532). *เวนิสวานิช*. พิมพ์ครั้งที่ 40. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา.

วัฒน์ บัญจ. (2550). *บัณเฑาะว์*. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์.

สุนทรภู่. (2505). *จันทะโครบ*. พระนคร : องค์การค้าของคุรุสภา.

----- . (2509). *พระอภัยมณี ฉบับหอสมุดแห่งชาติ*. พิมพ์ครั้งที่ 9. พระนคร : ศิลปาบรรณาการ.

----- . (2513). *วรรณกรรมนิราศของสุนทรภู่*. พระนคร : ศิลปาบรรณาการ.

Volume 6 No 2 (May – August 2๐26)
ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2569)

~ AA 40 ~

Wishing Journal Review.
วารสารภาวนาสารปริทัศน์